

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

TRØNDERENERGI KRAFT AS
Postboks 9481 Torgarden
7496 TRONDHEIM

Vår dato: 13.09.2021
Vår ref.: 202008873-10
Arkiv: 312
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Anne Karine Herland

Tillatelse til midlertidig avvik fra manøvreringsreglement for Orkla nedstrøms Bjørsetmagasinet, Orkland kommune, Trøndelag

Vi viser til deres søknad av 23.06.2021 om tillatelse til å midlertidig fravike post 2 tiende og ellefte ledd i manøvreringsreglement for Orkla- og Granavassdraget, meddelt ved kgl.res 16.06.1978, med tillegg fra kgl.res. 7.04.2000. TrønderEnergi søker på vegne av KVO (Kraftverkene i Orkla).

Om søknaden

NVE har mottatt følgende søknad fra TrønderEnergi datert 23. juni 2021:

Bakgrunn

NVE ga den 15.09.20 tillatelse i medhold av vannressursloven til å redusere vannføring fra 10 m³/sek til 4 m³/sek mellom 15.9 og 18.09-2020 ved Bjørsetdammen i Orkla. Begrunnelsen for fraviket var å redusere risikoen for at laks skulle gyte på en høyere vannstand enn ved vintervannføring, og vi ønsket derfor å gjøre et forsøk med å redusere til vintervannføring på et tidligere tidspunkt (før gyteperioden) enn det som er fastsatt i manøvreringsreglementet. Tiltaket ble støttet av både Orkla Fellesforvaltning (rettighetshaver), NINA, Fylkesmannen (Statsforvalteren) og kommunen.

Det ble omsøkt en prøveperiode på 3 år, men fraviket ble gitt kun for ett år for at man skulle kunne gjøre seg kjent med ny manøvrering. Konsesjonær ble bedt om å oversende en kortfattet søknad om videreføring sommeren 2021.

Erfaringer

Erfaringene fra 2020 er kun positive. Nedkjøringen gikk som planlagt.

Vi har enda ingen ungfiskundersøkelser som gir noen indikasjon på om tiltaket har ønsket effekt da ungfiskundersøkelsene i 2020 ble gjort før endringen ble iverksatt. Ungfiskundersøkelsene i 2021 vil derfor være de første objektive dataene som kan si noe om effekten av tiltaket. NINA har i sin årsrapport for pågående fiskebiologiske undersøkelser og tiltak i Orklavassdraget (NINA Rapport 1953) konkludert følgende om forsøksordningen:

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

«Ungfiskundersøkelser

Høsten 2020 ble vannføring nedstrøms Bjørsetdammen som en forsøksordning redusert fra 10 m³ til 4 m³ medio september. Formålet med tiltaket er å unngå at laks og ørret gyter på områder som senere blir tørrlagt ved nedkjøring til minstevannføring på strekningen mellom Bjørsetdammen og Svorkmo. I den forbindelse er det viktig å ha gode før data for å kunne evaluere effekten av en slik forandring av manøvreringsreglementet på denne strekningen. Som en oppfølging av ungfiskundersøkelsen i perioden 2018-2020 anbefaler vi derfor at det gjennomføres oppfølgende undersøkelser i tre påfølgende år (2021- 2023) for å evaluere potensielle effekter av endringen på tetthetene av ungfisk. Det anbefales derfor å følge opp ungfiskundersøkelsene fra høsten 2018, 2019 og 2020 med nye undersøkelser i 2021.»

Undersøkelsene vil bli videreført ut forsøksperioden og avtale med NINA om oppfølgende ungfiskundersøkelser er inngått.

Orkla Fellesforvaltning v/Rune Krogdahl har kun positive erfaringer med det midlertidige manøvreringsreglementet (pers. meddelelse). De har heller ikke mottatt negative kommentarer fra rettighetshavere eller andre personer.

Videre oppfølging av forsøksordningen

Det har vært utført ungfiskundersøkelser nedstrøms Bjørset både i 2018 og 2019 og 2020. Dette skal også utføres i 2021 og så lenge forsøket pågår. Likens ble det utført gytefisktelling i 2020. Gytefisktellingsene gjennomføres i henhold til det pågående undersøkelsesprogrammet i Orklavassdraget som er et pålegg fra Miljødirektoratet. Kameraovervåking på Bjørsetdammen blir også videreført. Kameraene ble plassert ut tidlig i mai 2021. Resultater fra ungfiskundersøkelser, gytefisktelling og kameraovervåking rapporteres årlig i NINAs årsrapport for fiskebiologiske undersøkelser og tiltak i Orklavassdraget.

Fordi det allerede er utført fiskeundersøkelser pålagt av Miljødirektoratet i flere år, mener vi at effekten av forsøket med endret vannføring i gyteperioden kan evalueres relativt sikkert. Det vil gi et godt bilde av hvilken manøvrering som gir best gyteforhold for laksebestanden nedstrøms Bjørsetmagasinet. Vi ønsker derfor å videreføre prøveperioden i ytterligere 2 år slik det ble beskrevet i søknaden av 6. august 2020»

Høring

Søknaden ble 20. august 2021 sendt på begrenset høring til Orkland og Rennebu kommuner, Statsforvalterne i Trøndelag og Trøndelag fylkeskommune. NVE har valgt å gjøre en forenklet saksbehandling med begrenset høring, uten kunngjøring, da det her søkes om en videreføring av en prøveperiode som vi gav tillatelse til høsten 2020. Vi legger til grunn at dette tiltaket i 2020 hadde støtte fra Orkla Fellesforvaltning, NINA, Statsforvalteren og Orkland kommune. Statsforvalteren i Trøndelag har uttalt seg til søknaden. Høringsuttalelsen er referert her:

Statsforvalteren i Trøndelag uttaler i brev av 26.08.21:

«Vi viser til NVE ref. 202008873-8, av 20.08.2021 med høring av videreføring av forsøk med endret vannføring fra Bjørsetdammen, Orkla, med to år. Vi viser til vår uttalelse til første søknad datert 09.09.2020 og mener dette med kan og bør gjennomføres.»

NVEs vurdering

Søknaden om midlertidig tillatelse til endret manøvreringsreglement skal behandles etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven og gjelder tillatelse etter vannressursloven § 8. NVE kan gi tillatelse til

fravik fra manøvreringsreglement etter vannressursloven § 8 når formålet er å gjennomføre vitenskapelige undersøkelser. Tiltaket faller etter vårt syn inn under dette formålet.

KVO fikk høsten 2020 tillatelse til å trappe ned til vintervannføring, fra 10 m³/s til 4 m³/s, på et tidligere tidspunkt enn det som er gitt av reglementet. NVE merker seg at TrønderEnergi kun har positive erfaringer fra nedkjøringen til vintervannføring i 2020, og at tiltaket støttes videreført av både NINA og Statsforvalteren. NINA anbefaler at det gjennomføres ungfiskundersøkelser over tre år (2021–2023) for å evaluere potensielle effekter av endringen, mens Statsforvalteren i sin uttalelse fra 2020 påpeker viktigheten av tilstrekkelig varighet og omfang på undersøkelsene.

For å undersøke om tidligere overgang til vintervannføring om høsten har en positiv effekt på laks- og sjøørretbestanden mener NVE det er viktig og videreføre prøveperioden og følge opp med relevante undersøkelser. Undersøkelsene er beskrevet i korthet i søknaden. I notat fra NINA som følger opprinnelig søknad fra 6.08.2020 (se sakens nettside) er undersøkelsene beskrevet mer detaljert. For videreføring av prøveperioden legger vi til grunn at undersøkelsene har tilstrekkelig varighet, slik at det vitenskapelige grunnlaget blir godt nok til å kunne vurdere effekten av en tidligere overgang til vintervannføring.

NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at dette er en midlertidig tillatelse, og et ønsket tiltak for å undersøke om tørrelegging av gytegroper for laks og sjøørret kan reduseres.

NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at KVO kan fravike post 2 tiende og ellefte ledd i gjeldende manøvreringsreglement for Orkla- og Granavassdraget, fastsatt ved kgl. res 16.6.1978 med tilføyinger av 7.04.2000, for perioden 15.09.2021 til 31.12.2022. KVO gis tillatelse til å redusere vannføringen nedstrøms Bjørsetdammen på et tidligere tidspunkt enn det reglementet tilsier. Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Vannslipp nedstrøms Bjørsetdammen skal skje på følgende måte:

Tidsperiode	Minstevannføring (m ³ /s)
1.05–31.08	20 m ³ /s
1.09–14.09	10 m ³ /s
15.09–17.09	Nedtrapping mot 4 m ³ /s
18.09–30.04	4 m ³ /s

Hastigheten på nedtrapping av vannføring i prøveperioden skal være på et slikt nivå at fisk og bunndyr blir minst mulig skadelidende.

- Basert på søknad og notat fra NINA (4.08.2020) legger NVE til grunn at undersøkelsesprogrammet består av følgende:
 1. Ungfiskundersøkelser, tilsvarende tidligere års undersøkelser, nedstrøms Bjørsetdammen i prøveperioden.

2. Gytedefisktellinger på samme strekning som tidligere år, fra Storås til Ela bruk.
 3. Kameraovervåkning av vandring av kjønnsmoden fisk ved Bjørsetdammen.
- NVE ber om at fagrapporter knyttet til de overnevnte undersøkelsene sendes til NVE for orientering.
 - De øvrige poster i manøvreringsreglementet skal ikke fravikes.
 - Det skal føres protokoll over vannføringer og vannslipp.
 - Berørte parter og brukere av området skal informeres før tiltaket iverksettes. Dette kan gjøres i form av varselbrev, plakater eller kunngjøring i lokale aviser
 - Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelsene gitt i loven eller i medhold av loven, plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden. NVE kan fastsette tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre bestemmelser med hjemmel i lov.

NVE forutsetter at TrønderEnergi har ordnet de privatrettslige forholdene som eventuelt måtte bli skadelidende av tiltaket.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Inga Katrin Nordberg
direktør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

ORKLAND KOMMUNE
STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG
TRØNDERENERGI KRAFT AS v/Nils Henrik Johnson

Orientering om rett til å klage

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs e-postadresse er: nve@nve.no . NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: Skrive hvilket vedtak du klager på. Skrive hvilket resultat du ønsker. Opplyse om du klager innenfor fristen. Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.